

PLOVDIV ECONOMIC FORUM II

ИКОНОМИЧЕСКИ ФОРУМ ПЛОВДИВ, II

IMPERIAL PLOVDIV HOTEL | JUNE 26-27, 2019

In cooperation with

In association with

SPONSORS

SUPPORTERS

CONTRIBUTORS

Plovdiv Economic Forum Ltd, Tel.: +30 210 728 9000, www.plovdivforum.com, info@plovdivforum.com

26 юни, сряда

Откриване

На 26 юни беше открит вторият Пловдивски икономически форум с приветствие от **Симеон Цомокос**, председател на Делфийския икономически форум, **Гиоргиос Василогонстандас**, Н.Пр. Посланикът на Гърция в Република България и **Иван Тотев**, кмет на град Пловдив.

Симеон Цомокос подчерта ролята на форума за поддържането на диалога между български и международни политически, корпоративни и интелектуални лидери. Той отбеляза подкрепата на спонсори като Пощенска банка, Конфиндустрия България, Американска търговска камара в България, Британско-българската бизнес асоциация, Индустириалната зона “Тракия”, Гръцкия бизнес съвет в България. Симеон Цомокос благодари на министър-председателя Бойко Борисов, както и на всички политически и бизнес елити, участващи във Форума.

Н.Пр. Посланикът на Гърция в Република България **Гиоргиос Василогонстандас** подчерта важността на Форума за стимулиране на диалога на високо равнище. Посланик **Гиоргиос Василогонстандас** отбеляза общите външнополитически интереси на Гърция и България да подкрепят евроатлантическата интеграция на Западните Балкани, и подчерта шансовете Форумът да има голямо регионално значение.

Иван Тотев приветства Форума в Пловдив като подчерта, че градът е европейска столица на културата тази година и “индустириално сърце” на България. Той наблегна на заслугите на бизнеса, местната власт и подкрепата на Бойко Борисов за успешната формула, която стои зад Индустириална зона „Тракия“. Г-н Тотев акцентира върху благоприятната бизнес среда в Пловдив и позитивните индикатори за развитие на града.

Вицепремиерът **Томислав Дончев** откри Форума с пожелание предстоящите дебати да очертаят новия икономически път на България, защото страната се нуждае от нова икономическа визия и повече амбиция, за да се приближи до икономическото ядро на ЕС. Откриването на нова посока, в която важно е не количеството, а качеството на инвестициите, в която се открива фин баланс между частни и публични инвестиции, не може да бъде само предмет на държавна политика, а процес, който ангажира цялото общество.

Министър **Владислав Горанов** се ангажира с влизането на България в ERM II до края на 2019 г. При такъв ръст в индустрията, сферата на услугите и потреблението, не се предвиждат данъчни промени, наблегна той. Горанов отбеляза очакванията на големи международни компании, които търсят мястото си в Балканския регион поради

благоприятните цени на труда като “кратък прозорец на възможности, от които трябва да се възползваме”.

Министър-председателят **Бойко Борисов** наблегна на добрите икономически показатели на България, свързани с усилената работа на ГЕРБ от 2009 г. до сега. Данъчната стабилност, реформите и преориентацията на икономиката са безусловни фактори за доброто развитие на страната. Той припомни, че с външната си политика България е доказала, че може да бъде полезна за себе си, и за съседите си, без да засяга ничии интереси. Според премиера “предложенията на България в газовия сектор са от полза за всички в региона”, а публично-частните партньорства имат огромен потенциал като механизъм за развитие в газовия сектор. Енергийната сигурност и търговията с газ допринасят за “истинска конкурентна среда” и, както припомни Борисов, именно сътрудничеството с бизнеса е ключът за повишаването на доходите. Конфликтите в региона, подчерта Борисов, не са полезни за никого, затова призова за дипломатическо решение по конфликта Турция-Кипър. Той изрази надеждата си, че всички предизвикателства пред региона ще бъдат преодоляни с ясна перспектива за евроинтеграция на Западните Балкани, както и с благоприятния бизнес климат, от който всички балкански страни трябва да се възползват.

Обзор на ГЛОБСЕК Форум 2019 В Братислава

Растислав Качер, председател на Глобсек, Словакия

Посланик Качер съсредоточи изказването си върху перспективите и предизвикателствата на радикално променящия се глобален ред. Най-новият доклад на GLOBSEC Trends 2019 показва възприятията на повече от 7 000 граждани от Австрия, България, Чехия, Унгария, Полша, Румъния и Словакия. Технологиите, изкуственият интелект и големите бази данни – нашето дигитално бъдеще - могат да донесат много позитиви, но и много рискове: традиционните работни места, например, могат да се трансформират по неочакван начин, а със сигурност ще повлияят върху етичните измерения в областта на сигурността и отбраната. ЕС е решението, а не проблемът, затова Западните Балкани трябва да имат ясни позиции и визия за бъдещето, завърши той.

I Западните Балкани: предизвикателството за регионалната стабилност

Екатерина Захариева, вицепремиер, министър на външните работи и на правосъдната реформа

Н.Пр. Хасан Улосой, посланик на Република Турция в България

Н.Пр. Наталия Апостолова, ръководител на Офиса на ЕС в Косово

Александрос Малиас, гръцки дипломат и бивш посланик на Гърция в САЩ
Модератор: **Антоанета Приматарова**, програмен директор, Център за либерални стратегии

Основна теза в дискусиата беше, че ако ЕС не спазва ангажиментите си към Западните Балкани, това ще даде възможност за влияние на трети страни в региона.

Екатерина Захариева припомни досегашните постижения на българската дипломация по отношение на Балканите в рамките на Българското председателство на Съвета на ЕС: „България успя да постави Балканите на картата на политическия дневен ред на ЕС” отново, след 15 години пасивност по въпроса, припомни Захариева. Тя наблегна на позитивните процеси, които се случват в страните и призова за по-добро самочувствие на Балканите, но и по-активен ангажимент с реформите, които предстоят. Тя изрази надежда, че преговорите за присъединяване на Албания и Република Северна Македония няма да бъдат отлагани отвъд октомври 2019 г., защото всяко допълнително забавяне подкопава доверието към ЕС в региона.

Н.Пр. Хасан Улосой акцентира върху позитивната роля на Турция за процесите на европейско разширение, както и ключовото ѝ значение за стабилността на Балканите. Освен важната икономическа роля на Турция в търговията на ЕС, Н.Пр. Улосой отбеляза културния и социален принос на страната за Балканите. Турция остава вярна на ангажимента си за присъединяване към ЕС и оценява този процес като полезен както за региона, така и за ЕС.

Н.Пр. Наталия Апостолова наблегна на необходимостта от усилия за „приближаване на Косово към сърцето на Европа”, за да се минимизира изолацията на Косово както в региона, така и в Съюза. От гледна точка на ЕС, отбеляза тя, въпреки многообразието на страните от Западните Балкани, пред тях има много общи предизвикателства като: опасността от политическо, но и търговско влияние на трети страни; ниският стандарт на живот; липсата на социална сигурност; високата миграция към ЕС. Те създават условия за организирана престъпност, която се отразява както на региона, така и на ЕС като цяло. Други споделени предизвикателства са политическият екстремизъм, вътрешните и междудържавни конфликти, високите нива на национализъм в някои от държавите. Слабите правителства и липсата на върховенство на закона също остават сериозни предизвикателства. Тя припомни, че стимулите за Косово са по-малко и предупреди, че без ясни стъпки, има опасност населението да загуби надежда за промяна, която би му дала европейската интеграция.

Посланик **Александрос Малиас** отбеляза огромната културна значимост на Пловдив и говори за своя дипломатически опит на Балканите. Той подчерта важната роля, която

идентичността и политическите емоции играят в регионалното развитие на Западните Балкани.

II Накъде отива Европа? Новите Европейски парламент и Европейска комисия - какво да очакваме?

Лиляна Павлова, член на ЕП, България

Н.Пр. Пайви Блинникка, посланик на Финландия в България,

Растислав Качер, председател, Глобсек, Словакия

Джордж Пагулатос, проф., Атинския университет по икономика и бизнес, вицепрезидент на ЕЛИАМЕП

Модератор: **Антоанета Приматарова**, програмен директор, Център за либерални стратегии

Основната теза в панела беше, че има консенсус по това какви са проблемите на ЕС, но се очертават много различия в подходите за решаването им. Участниците подчертаха, че очакват повече динамика на ниво Европейски съвет и Съвета на министрите, отколкото на ниво Комисия и Парламент.

Лиляна Павлова акцентира върху приемствеността на приоритетите на българското Председателство на Съвета на ЕС, актуалните за ЕС теми към момента и приоритетите пред финландското председателство. Западните Балкани, сигурността и миграцията, тя определи, като най-големите предизвикателства пред европейските институции. От друга страна ЕС трябва да води „разговор за това какви политики ще финансираме и отстояваме“. Именно затова дигиталната трансформация и дебатът за бъдещето и визията за Европа трябва да бъдат пречупени през следващия бюджет и новата финансова рамка на съюза. Дебатите се очертават като много сложни, но според Павлова по-голямата фрагментация на Европейския парламент не означава, че работещи решения не могат да бъдат постигнати; „трудностите са повод да станем по-гъвкави“, завърши тя.

Н.Пр. Пайви Блинникка обяви публично за първи път в България приоритетите на финландското Председателство: върховенство на закона, по-инклузивен в социално отношение Съюз, засилване ролята на младите, активни политики, основани на бизнес подход, по отношение на климата и защита на сигурността на гражданите. Балканите не са приоритет на Северна Европа понастоящем, но страните се интересуват от региона, както многократно са доказали по време на конфликтите в региона. Посланик Блинникка призова да мислим за бъдещето на Европа не през лидерство, а през ясни цели и начини да ги постигнем. „Устойчива Европа е устойчивото бъдеще“ обобщи тя с мотото на финландското Председателство на Съвета на ЕС.

Според **Растислав Качер** хората са критични не толкова към ЕС, колкото към отделните институции на Съюза. Добрата новина от изминалите избори е, че най-песимистичните прогнози не се случиха, но едновременно с това популизмът и загубата на доверие в Съюза продължават да са проблеми, които трябва да бъдат преодолени. По-голямата фрагментация в Европейския парламент ще налага търсенето на консенсуси за конструктивни решения, което ще бъде по-сложно за Комисията. Европа винаги се е движела на различни скорости, въпросът днес е как да бъдат синхронизирани различните концентрични кръгове и едновременно с това как да се постигне повече прозрачност, последователност и консенсус.

За **Джордж Пагулатос** дори за анти-европейските партии излизането от ЕС е отпаднало от дневния ред; днес тези сили искат да променят ЕС отвътре, налагайки анти-либералните си дискурси. Проблемът днес е, че европейските граждани са разделени – едните виждат ЕС като шанс, а другите се чувстват забравени. Именно затова е важно ЕС да убеди обществата в собствения си глобален стратегически дневен ред. От тази гледна точка фрагментацията може да се окаже проблем, особено в контекста на европейския институционален проект, защото консенсусните решения са специфични за демокрацията, но единодушните могат да се окажат по-голямо предизвикателство.

III Глобалният бизнес цикъл на Балканите

Лариса Манастирли, директор на Софийския офис на Европейска банка за възстановяване и развитие

Владимир Михайловски, мениджър за България, Международна финансова корпорация (МФК)

Андреас Бейкос, директор за България, Европейска инвестиционна банка

Фабрицио Зарконе, мениджър за България, Световна банка

Доц. д-р Красен Станчев, Стопански факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски”

Модератор: **Георги Ганев**, програмен директор, Център за либерални стратегии

Лариса Манастирли заяви, че Балканите имат потенциал за растеж, развитието на който ще ги предпази от евентуални негативни влияния на глобалните икономически процеси. Ключова за растежа е продуктивността като източник на капитал, а регионът предлага добри инвестиционни възможности с висока възвращаемост. Страните от Западните Балкани обаче трябва да са по-активно ангажирани с необходимите реформи. Присъединяването към ЕС може да бъде двигател на реформите, но те трябва да се правят не заради външни стимули, а заради населението в региона. Икономическите критерии за

членство са с по-добри показатели за присъединителните процеси, защото задават пътя за ускоряване на растежа.

Владимир Михайловски допълни, че в Западните Балкани доходността е по-висока, но и рисковете са по-големи. Има голям инвестиционен интерес към капиталоемки проекти конкретно в сектор авиотранспорт като за последните 5 години са сключени редица изключително успешни сделки в Хърватия, Сърбия, Гърция, България. Те са осъществени чрез публично-частни партньорства, чиято цел е да гарантират от една страна доходността, но от друга доверието на гражданите и правителствата в устойчивостта на модела. Именно в рамките на този модел подобряването на Закона за дългосрочните концесии ще доведе до по-голям инвеститорски интерес.

Според **Андреас Бейкос** основна цел на ЕИБ по отношение на Западните Балкани е да подпомогне инфраструктурната и енергийна свързаност на страните в региона, както и ангажирането им с проекти от общ интерес. ЕИБ е инвестирала 80 млрд. долара през последните 10 години като част от инициативата „Берлински процес”. Реформите в шестте държави, обаче, трябва да продължат най-вече в областта на публичната администрация. Дори и да имат отношение с външни за ЕС актьори, Западните Балкани ще трябва да се съобразяват с правилата на ЕС за обществените поръчки, околната среда и социалната политика.

Фабрицио Зарконе посочи, че икономиките в региона в момента са устойчиви с ръст от 3.8% за 2018 г., но очакванията са ръстът в България да падне до 2.2 % през 2020 г. Докато в Черна Гора и Сърбия основен двигател на растежа ще бъдат преките чуждестранни инвестиции, в България потреблението ще играе тази роля. В макроикономически план България е пример по всички макро-икономически показатели, но има слабости в областта на социалната сигурност и в работата на публичните институции - липсва необходимата прозрачност на управлението, няма съдебни реформи, нито напредък в борбата с корупцията. В бизнес сектора е налице разминаване между формалните правила и прилагането им, подготовката на кадрите и изискванията на бизнеса, а производителността на труда е наполовина спрямо средните стойности на ЕС. Значението на политическите връзки за постигане на икономически успех, сивият сектор и неравномерното разпределение на ползите от дигиталната свързаност са други проблеми, пред които България е изправена.

В заключение на дискусиата **Красен Станчев** отбеляза, че въпреки неизбежните последици от световните икономически процеси и тяхната сложност, страните от региона наистина могат да се окажат устойчиви на евентуални негативни глобални процеси.

27 юни, четвъртък

IV В диалог

Георги Ганев, програмен директор, Център за либерални стратегии

Модератор: **Георги Стойчев**, изпълнителен директор, Отворено общество, България

Добрите икономически индикатори и растежът на България през последните 30 години продължават да бъдат във фокуса на дебатите и през втория ден на Пловдивския икономически форум 2019. **Георги Стойчев** и **Георги Ганев** в диалог направиха анализ на икономическото състояние на България и възможностите за нов икономически модел. От гледна точка на нарастването на реалните доходи, повишаването на икономическата активност на населението и заетостта на трудовия ресурс, икономическият модел от последните 20 години трябва, без съмнение, да се определи като успешен. Той, обаче, от макроикономическа гледна точка е достигнал „границата на производствените възможности“. Новите икономически политики би трябвало да заложат на по-висока производителност на труда, на качествени и конкурентни работни места, на квалификацията на кадри. Трябва да се създадат условия и обществени механизми, които да намаляват риска и да насърчават икономическите иновации от страна на предприемачите. За постигането на това обаче, върховенство на закона продължава да е предизвикателство. Без налагането на върховенството на закона като водещ принцип в държавността и пазара, регулаторите се превръщат в своеобразни диктатори върху бизнеса, а страната се отдалечава от необходимото качество на демокрацията за устойчив растеж в рамките на ЕС.

V Иновациите в здравеопазването като лек за демографските проблеми

Деян Денев, изпълнителен директор на Асоциацията на научноизследователските фармацевтични производители в България

Асена Стоименова, професор, Факултет по обществено здраве, Медицински университет, София

Модератор: д-р **Кунчо Трифонов**, управляващ директор, Health PR

Експертите в здравния сектор постигнаха консенсус, че медицината става все по-комплексна, но и по-ефективна, заради безспорния потенциал на иновациите в сферата. Демографските предизвикателства днес пред развитието на европейските общества са толкова важни, колкото и политическите и икономическите предизвикателства, отбеляза **Деян Денев**. Цяла Европа е засегната от процеса на застаряване, но страните от Източна Европа остаряват различно - средната продължителност на живота в Западна Европа е 81 г., докато в Източна - 76 г. Достъпът до иновации в диагностиката, профилактиката и терапията допринася за увеличаването на средната продължителност на живота. В България за периода 1995 - 2016 г. тя се увеличава с 5 години. Инвестициите в медицински иновации са всъщност инвестиции с голяма икономическа възвръщаемост, доколкото успяват да увеличат както производителността на труда, така и качеството на живот.

Асена Стоименова продължи с това, че инвестициите в иновации не само удължават, но и подобряват качеството на живот на пациентите. Целенасочените усилия и ефективното управление на здравния бюджет биха дали шанс на повече граждани да се възползват от напредъка в медицината. Освен количествените, тя посочи и качествените измерения на здравето при оценката на здравните технологии. Като основни бариери пред иновациите експертите посочиха липсата на политическа визия и неразбирането на потенциала на иновациите в медицината да подобряват качеството и да удължават продължителността на живота. За да е по-иновативна, на здравната система ѝ липсват събираемост и свързаност на данни и работещи регистри. Ресурсите са налични, заключиха те, но са нужни реформи.

VI Условия за трансформация на България като европейски дигитален хъб

Мария Габриел, Еврокомисар по цифрова икономика и общество

Конрад Кас, мениджър публични политики за ЦИЕ, Гугъл

Диана Вълкова от Кантора “Динова, Русев и съдружници”

Модератор: **Антон Герунов**, главен операционен директор на LogSentinel

Трите основни предизвикателства пред България по пътя ѝ към европейски дигитален хъб, които дискусиата очерта, са недостигът на специалисти на национално и европейско ниво, неравенството в степента на цифровизация и дисбаланса на умения сред хората. Преодоляването им може да превърне дигитализацията в устойчив двигател на икономически растеж.

Мария Габриел обърна внимание, че България има стабилната основа за цифрова трансформация на икономиката с над 10 000 ИТ-компани, със сертифицирани специалисти в областта на трето място в Европа, и с предстоящата инвестиция в един от

осемте европейски супер компютъра. За следващия мандат на ЕК Мария Габриел очерта пет ключови приоритета: изкуствен интелект, дигитални хъбове, киберсигурност, суперкомпютри, блокчейн технологии. За последните 7 години секторът на информационните технологии бележи 300 процента ръст, акцентира тя, но за да бъде Европа на първо място по цифровизация в света, са необходими инвестиции в цифрови умения на гражданите, както и преодоляване на неравенствата в цифровизацията между държавите. Като стъпки в тази посока тя посочи проекта „Цифрова възможност”, който предлага стажантски програми на студенти, а през 2021 г. ще стартира "Цифрова Европа" - нова програма за финансиране на цифровизацията сред европейските общества и икономики.

Конрад Кас посочи, че в България и региона на ЦИЕ дигитална трансформация е налице и надеждата за превръщането на региона в дигитален хъб е оправдана. Трите аспекта, на които се спря, са дигиталния потенциал на България и на региона, технологиите и иновациите като двигател на икономическия напредък и подкрепата на Гугъл за тази трансформация. Той подчерта, че до 2025 г. допълнителни 8 милиарда евро ще бъдат генерирани, а дигиталната икономика ще е достигнала до 16 % от БВП на страната. Тя се развива 2.5 пъти по-бързо в България спрямо останалите страни в ЕС. Тази тенденция и добрата основа - таланти хора и подобряваща се инфраструктура в сектора - дават всички шансове за икономическа трансформация на България в посока дигитализация.

Диана Вълкова представи правната гледна точка към промените вследствие от дигиталната трансформация. Процесът променя търговията, публичните политики, демократичните процедури, но дава отражението си и върху правната професия. България има шансове за успех в процеса на дигитална трансформация, но са необходими реформи в образованието, за да подготвя кадри, адекватни за новата цифрова икономика, както и подобрене на институционалната среда за въвеждането на необходимите регулации.

Антон Герунов посочи, че „дигиталната екосистема” в България се характеризира, от една страна, с нарастваща дигитализация, но от друга - населението не успява да се възползва от пълния ѝ потенциал.

VII Туризм и култура като инструмент за развитие

Николина Ангелкова, министър на туризма

Боил Банов, министър на културата

Модератор: **Мила Минева**, програмен директор, Център за либерални стратегии

Министър **Ангелкова** отбеляза, че за периода 2015 -2018 г. ръстът на приходите от туризъм е 34 %, а отрасълът осигурява 11 % от заетостта в страната. Най-голям е делът на

летния туризъм - 75 % от общите приходи, вече има тенденция за разнообразие в туристическите продукти; летният туризъм започва той успешно да се комбинира с културен и културно-исторически туризъм. Като приоритет на министерството тя отвори сътрудничество с бизнеса и местната власт за утвърждаването на страната като целогодишна дестинация. Инструмент за постигането на тази цел са интегрираните туристически обекти, популяризацията им и достъпът до тях. Създаването на такива интегрирани туристически обекти може да раздвижи икономиката в малките населени места. Огромното разнообразие на културно-историческо наследство, минерални извори, СПА и балнео-туризъм дават възможност за различен тип преживяване, подчерта министър Ангелкова. България е водеща в ЕС по ръст на реализирани нощувки за 2018 г., а междувременно се наблюдава ръст в месеците април и май и септември-ноември, което показва, че “крилата на сезона започват да се раздвижват”.

Министър **Банов** отбеляза, че “бъдещето на България минава през опазване и социализиране на културно-историческото наследство”. Според него културните ресурси в България позволяват на много региони да разчитат на тях за икономическото си развитие, но са необходими регионални политики и инвестиции. Традиционните сектори на летен и зимен туризъм не могат да бъдат изместени, подчерта Банов, но стратегиите трябва да се насочат към разширяване на предлаганите туристически продукти към културни ресурси. Министерство на културата подкрепя не само културно-историческото наследство, но и съвременни културни процеси като финансира редица фестивали, които привличат интереса на туристите и към малки населени места. Сътрудничеството между двете министерства ще позволят разработването на добри туристически стратегии и интегрирани туристически продукти.

VIII В диалог

Христос Харпантидис, управляващ директор на Филип Морис Интернешънъл, Гърция
Модератор: **Петър Ганев**, Институт за пазарна икономика

Г-н Харпантидис направи обзор в основните тенденции в тютюнопроизводството от гледна точка на въвеждането на системата за нагряване на тютюн IQOS (Айкос). Той отбеляза, че трансформацията на основните продукти на компанията, както и на потребителските навици е голямо обществено предизвикателство, което изисква съдействието на регулаторни органи и здравни експерти. Той отбеляза, че дигиталната трансформация на тютюневия сектор създава условия за прогрес в този сектор, което е важно за България като страна-тютюнопроизводител.

IX Инфраструктура и свързаност в България и региона

Росен Желязков, министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията
Н.Пр. Майкъл Христидес, ген.секретар на Организацията за черноморско икономическо сътрудничество (ОЧИС)

Димитри Панкин, президент, Черноморска банка за търговия и развитие

Модератор: **Даниел Стефанов**, програмен координатор, Европейски съвет за външна политика

Министър **Росен Желязков** подчерта, че транспортната и дигитална свързаност винаги са били част от националните приоритети на България. Той представи и основните инфраструктурни проекти, в които правителството инвестира усилия: 1. модернизация на железопътните и пътните връзки между сръбската граница и Бургас, между София и границата на Северна Македония, 2. железопътното трасе София-Септември, чието изграждане ще допринесе за повече свързаност между Балканите, Турция и страните от Източното партньорство; 3. проект за трети мост над р. Дунав, а в бъдеще и още мостови съоръжения, гарантирани чрез меморандум за сътрудничество с Румъния.

Посланик **Майкъл Христидес** посочи, че ОЧИС е най-старата организация в региона, която инвестира в икономическото сътрудничество между 12-те държави членки. България, подчерта той, играе ключова роля в регионалните процеси, най-вече поради високите нива на дигитализация. Именно дигиталната свързаност е свързаността на бъдещето, която ще промени света и региона по-бързо от транспортните връзки.

Димитри Панкин отбеляза значението на Черноморска банка за търговия и развитие за подпомагането на икономическото развитие на страните от региона чрез финансиране на регионални проекти от държавния и частния сектор. Според г-н Панкин на България е необходимо по-ясно законодателство по отношение на публично частните партньорства.

X Пътната карта на България за Валутния механизъм (ERM) II и банковия съюз на ЕС

Асен Ягодин, изпълнителен директор и член на управителния съвет на Пощенска банка

Левон Хампарцумян, финансов експерт към Уникредит Булбанк

Модератор: **Георги Ганев**, програмен директор на Център за либерални стратегии

В началото на дискусиата **Георги Ганев** припомни дебата в края на българското Председателство на Съвета на ЕС дали членство в еврозоната да върви паралелно с членство в банковия съюз. Вероятно поради опасения на нашите партньори беше разписана пътна карта за срок от една година. На 26 юни пред Пловдивския икономически форум министър Горанов изрази позиция, че очаква членство в ERM II и банковия съюз

преди края на годината. Георги Ганев отбеляза също, че банковият съюз трябва да има три носещи стълба като най-интересен е фондът за реструктуриране, тъй като предвижда възможности за оздравяване на банки, а не само за закриване, както е досега.

За **Асен Ягодин** в този разговор много по-важна е посоката, отколкото скоростта: “Важно е да се следва този път, не защото това ще е потвърждение за добрата работа, свършена по стабилността на банковата система, както и за стриктното следване на валутния борд. Това ще затвърди доверието в банковата система и ще е ясен сигнал за инвеститорите”. Предвид резултатите от стрес тестовете на банките през 2016 г., той не очаква проблеми като КТБ да се повторят. Според него България показва добри резултати по двете групи условия за членство - Маастрихтските критерии и структурните реформи на институциите. Ягодин завърши с това, че Европейският комисар за еврото и социалния диалог Валдис Домбровскис е потвърдил перспективата за България в 3 годишен хоризонт да стане член на еврозоната.

Левон Хампарцумян бе категоричен, че България няма да е пълноправен и влиятелен член на ЕС, ако не участва във всичките му формати. За страна като България не е изгодно да прави самостоятелна парична политика. Валутният борд видимо изчерпва своите възможности, затова колкото по-скоро се присъедини страната към еврозоната, толкова по-добре. Той не очаква ценови шок, защото инвестиционните стоки (като жилища, софтуери и т.н.) вече се търгуват в евро. България е малка страна и ако малки търговци вдигнат цените твърде много, потребителите ще пренасочат и пазарът ще се регулира. Относно върховенството на закона от гледна точка на банкерите, г-н Хампарцумян посочи, че качеството на съдебната система зависи от големината на материалния интерес на делата - при по-малък такъв, системата работи сравнително добре, докато при голям се проваля.

XI Върховенството на закона в европейската рамка

Данаил Кирилов, министър на правосъдието

Огнян Златев, ръководител на представителството на Европейската комисия в България

Ячек Кучаржик, президент на Института за публични политики, Полша

Модератор: **Даниел Смилов**, програмен директор, Център за либерални стратегии

Дискусията за принципите на правовата държава се концентрира на три основни нива - национално, регионално и европейско.

Министър **Данаил Кирилов** посочи върховенството на закона като водещия принцип на европейското право и като „нематериална ценност, но ценност с огромна стойност”. По

отношение на мониторинговия доклад на ЕК Кирилов отчете, че не всички показатели са достатъчно задоволителни и въпреки прогреса, предстоят още усилия. Най-актуалната препоръка, която България трябва да изпълни, според министър Кирилов е препоръката относно отговорността на главния прокурор и други висши магистрати. Механизмът за разследване и процедурите за отстраняване на главния прокурор министър Кирилов обвърза с въпроса за отговорността и на ръководителите на ВАС и ВКС като изтъкна конституционни предпоставки за обвързването. Министър Кирилов изрази намерение да поиска позицията на Конституционния съд по отношение на дебата за търсенето на отговорност на т.нар. “трима големи” в съдебната система.

Яцек Кучарчик посочи, че в регионален аспект страните от бившия социалистически блок споделят структурния проблем с качеството на съдебната система още от предприєдинителния период. Ниското доверие в съдебната система е било актуален проблем и в Полша, често заради некоректно преувеличаване в медийното отразяване, което влияе и на обществените нагласите. В подетата реформа от 2016 г. от правителството на партия „Право и справедливост” ключови проблеми са липсата на самоограничение от страна на управляващите, намеса в независимостта на Прокуратурата, а впоследствие и Конституционният съд. Този подход към съдебната реформа е сринала отношенията на Полша с ЕС, но и е създала ситуация, която повдига въпроса за върховенството на закона във всички държави.

Огнян Златев представи официална позиция на ЕК, която подчертава важността на правовата държава и върховенството на закона за гарантиране на основните права и демократични ценности, както и за изграждането на благоприятна за инвестиции бизнес среда. Съюзът трябва да се ангажира с и да реагира активно при неспазване на върховенството на закона и при нарушения на принципите на правовата държава. Огнян Златев подчерта, че върховенството на закона е определящо за идентичността на ЕС в политически и икономически аспект.

XII Развитие на преки частни инвестиции и регионални икономически кълъстери

Стамен Янев, изпълнителният директор Българска агенция за инвестиции

Петър Иванов, изпълнителен директор, Американска търговска камара в България

Инж. Пламен Панчев, изпълнителен директор на "Тракия икономическа зона"

Николай Гърнев, управляващ партньор за България Република Северна Македония, Албания и Косово, Ърнст и Янг

Димитрис Папулис, изпълнителен директор, „София Ринг Мол“ ЕАД

Модератор: **Петър Ганев**, Институт за пазарна икономика

Като дългосрочни стратегии за привличане на инвестиции, но и като елементи на настоящата благоприятна среда в България се откриха ниските данъчни ставки и намаляването на бюрократичните спънки, стартъпите и иновациите. **Стамен Янев** подчерта, че предвидимостта и ниските данъци са необходимите условия за привличане на инвестиции. Бизнес решенията се определят от възможността за намаляване на разходите за инвестиции.

Петър Иванов подчерта, че инвестициите не винаги са обвързани с иновации. Той акцентира върху безпрецедентното досега положително търговско салдо на България със САЩ. Високотехнологични сектори в България като производство, селско стопанство, енергетика, компютърни и софтуерни технологии и търговия бележат ръст на ПЧИ от САЩ. От своя страна българските компании и предприемачи демонстрират зрялост с продуктите, които се търгуват в САЩ в областта на фармацевтика, хидро-соларно производство, пробиотици и софтуерни решения. Иновациите и стартъпите г-н Иванов вижда като пътят напред за ПЧИ в България.

Инж. **Пламен Панчев** подчерта ролята на общата работа на местната власт и бизнеса в успеха на ТИЗ. Той е убеден, че България като държава и Пловдив като регион вече предоставят на инвеститорите това, което те очакват. Вече са факт и два фонда, които подкрепят ТИЗ, а всяко ново финансиране на проекти в ТИЗ само по себе си ще доведе до ръст в последващи инвестиции.

На свой ред **Николай Гърнев** от „Ърнст и Янг“ обобщи резултатите от проучване на инвестиционния климат в Европа, което демонстрира отлив на преките чуждестранни инвестиции през 2018 г. Като причини се очертават несигурността около Брекзит, възходът на популистки движения и протекционистки нагласи, както и цялостната несигурност в световен мащаб. Въпреки спада, Западна Европа остава най-атрактивният регион, а Източна Европа се нарежда на второ място. Благодарение на таланта и човешкия капитал, достъпът до пазари, цифровите технологии и стабилността на данъчната система България е привлекателна инвестиционна дестинация най-вече за технологични бизнеси.

Г-н Димитрис Папулис, главен изпълнителен директор на София Саут Ринг Мол ЕАД, представи по време на презентацията си инвестиционния проект - София Саут Ринг Мол, най-голямата гръцка небанкова чуждестранна инвестиция в България, която надхвърля 150 млн. евро. **Г-н Димитрис Папулис** подчерта, че устойчивия растеж на БВП, политическата стабилност, членството в ЕС и валутния борд, синхронизирания данъчен режим с регламентите на ЕС, както и достъпа до важни европейски транспортни коридори, са водещи фактори за избора на България.

София Саут Ринг Мол е търговски център от ново поколение, който има над 170 магазина, представляващи над 400 марки. Търговският център разполага с най-големия закрит увеселителен център, VIP кино от световна класа, чудесна селекция от ресторанти с изглед към Витоша, най-големия закрит картинг в страната с площ от 7.300 м², най-големия универсален магазин, който покрива 4.500 м² и безплатен паркинг с общо 3.500 паркоместа. София Саут Ринг Мол е собственост на двама големи инвеститори - ФУРЛИС ГРУП (ИКЕА, Интерспорт, регистрирана на Атинската фондова борса) и ДАНАОС ГРУП (корабоплаване, информационни технологии, строителство, банкови и финансови услуги, регистрирана на Нюйоркската фондова борса) и допринася за Българската икономика със създаването на хиляди работни места и с десетки милиони евро директно (чрез дейността на търговския център) и непряко от наемателите, чрез генериране на ДДС и с други приноси към държавния бюджет.

XIII Енергийна геополитика - промени в силите на регионално ниво

Теодора Георгиева, изпълнителен директор, член на борда, „Ай Си Би Ди“ АД

Иван Иванов, председател, Комисия за енергетика и водно регулиране

Оливие Маркет, президент, “Ей и Ес”, България

Александра Псири, главен изпълнителен директор, „ПиПиСи“

Юлиан Иванов, изпълнителен директор за Южна Европа, “Колинс Груп”, Брюксел

Джордж Кремлис, почетен директор в ЕК, “Кръгова икономика”

Модератор: **Николай Минков**, изпълнителен директор на индустриален клъстер Средногорие

Петрол и природен газ

Теодора Георгиева представи целите на „Ай Си Би Ди“ за трансформацията на газовия пазар в България към диверсификация и конкурентност в доставките чрез интерконектор с Гърция. Проектът за газовата връзка е част от развитието на Южния газов коридор, който ще позволи България и съседните ѝ държави да имат достъп до алтернативни доставки на газ. Проектът за изграждане на газова връзка с Гърция е и икономически проект, който ще промени динамиката на региона и българският пазар на газ.

Възобновяема енергия

Николай Минков отвори дискусията с това, че следващата голяма вълна в икономиката е вече тук, а Тракия икономическа зона ще има своя втора версия в областта на аеротехническата индустрия. Относно Пловдив той е категоричен, че има необходимия потенциал да стане лидер и регионален клъстер в хидроенергетиката.

Иван Иванов от КЕВР подчерта, че към януари 2019 г. 62% от произведената електроенергия се търгува на свободния пазар, като от нея 19% е била енергия за износ и 43% се търгува на вътрешния пазар; 38% формират дела на електроенергията за регулирания пазар. Като стъпки за продължаващия процес на либерализация на пазара той посочи необходимостта производителите с инсталирана мощност от 1 до 4 мегавата да излязат на борсата, както и създаването на платформа за ценово сравнение за битовите потребители и премахване на препятствията пред трансакционната търговия. Създаването на регионален пазар ще неутрализира големи флукуации на борсата. България е изпълнила задължението си 16 процента от енергията да е от възобновяеми източници още през 2016 г. и всички източници вече навлизат на пазара като енергията вече не се изкупува на преференциални цени. Инсталираните мощности и производството на енергия от възобновяеми източници се увеличават за сметка на атомната енергия като до 2050 г. и те ще държат най-голям дял от производството на енергия. Следващите стъпки в сектора, които очерта са за повече децентрализация, гъвкавост и собствено потребление на производителите. Крайният потребител трябва да вижда стимул да стане производител на собствената си енергия, подчерта Иван Иванов.

Оливие Маркет припомни, че компанията притежава най-голямата вятърна ферма и много диверсифицирано портфолио с възобновяеми източници на енергия. Политическите и съображенията за околната среда са фактор, но икономическите съображения са най-силни заради намаляващите цени и възможността за сигурност на доставките. Минус на енергията от източници като слънцето и вятъра въпреки ниските си цени, е липсата на предсказуемост. Именно затова са необходими повече инвестиции в технологии за съхранение на енергията.

Александра Псири от “Пи Пи Си” обобщи, че в региона на Балканите движението на пазара на електроенергия е около 3 млрд. евро. Изграждането на електропровода между България и Гърция с дължина 150 км. ще позволи по-голям пренос на енергия в региона, подобряване на доставките и операционна сигурност в електроразпределителната инфраструктура между България и Гърция, и дори Турция.

Юлиан Иванов от Колинс Груп отбеляза, че въпреки приватизацията на големите енергийни мощности в годините на прехода в България, са необходими още решения, които да подредят сектора и да създадат условия за спазване на изискванията на ЕС, както и за политики, адресиращи климатичните промени. Потреблението на електроенергия все още е високо, а за постигането на енергийна ефективност са необходими коренни промени, както и решения за подобряване на въглеродните емисии в България.

Джордж Кремлис от ЕК изрази мнение, че в контекста на климатичните промени, ЕС се нуждае от нов енергиен съюз. Сред приоритетите на ЕС трябва да е съхранението на ресурси, които вече са на изчерпване като въглища и изкопаеми горива. Той припомни, че при прекомерно замърсяване на въздуха ЕК има процедура за намеса. По отношение на чистата енергия всички битови потребители имат възможност да станат и производители в контекста и на задължителните цели за чиста енергия на ЕС за 2030 г.